

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 Кафедра гігієни, медичної екології та громадського здоров'я
Силабус навчальної дисципліни
 «Соціальна медицина та громадське здоров'я»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 60 годин, 2 кредити. Семестри: II 1 рік навчання.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра гігієни, медичної екології та громадського здоров'я Одеса, Пастера 11.
Викладач (-і)	Бабієнко В.В., д.мед.н, професор, завідувач кафедри. Професори: Талалаєв К.О. Доценти: К о б о л є в Є . В . , Шанигін А.В., Горошков О.В. Старші викладачі: Дубовик С.Л., Ватан М.М., Рожнова А.М.
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Рожнова А.М., завуч кафедри; телефон - 0931010117, Е - т а і л к а ф е д р и : <u>_____kafgigiena@onmedu.edu.ua_____</u> Очні консультації: з 14.00 до 17.00 кожного четверга, з 9.00 до 14.00 кожної суботи Онлайн - консультації: з 16.00 до 18.00 кожного четверга, з 9.00 до 14.00 кожної суботи. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни – сучасні принципи доказової медицини, теоретичні та методичні основи біостатистики, закономірності здоров'я населення.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гігієни, медичної екології та громадського здоров'я

Вивчення дисципліни завершується заліком, тому в процесі висвітлення різних тем здобувачам доцільно звертати увагу на питання, що виносяться на нього.

Мета дисципліни: оволодіння здобувачами необхідними знаннями, навичками і набуття компетентностей щодо дослідження, аналізу та оцінки показників здоров'я населення, організації, ресурсного забезпечення та діяльності системи охорони здоров'я; розробки з позицій доказової медицини рекомендацій з попередження і усунення шкідливого впливу чинників на здоров'я та з удосконалення організації медичної допомоги населенню і системи громадського здоров'я.

Завдання дисципліни:

1. засвоєння основних понять та концепції доказової медицини і біостатистики;
2. засвоєння закономірностей формування та методики оцінки показників здоров'я населення, у т.ч. стоматологічного, та впливу на нього медико-соціальних, економічних, екологічних чинників, умов і способу життя;
3. засвоєння теоретичних основ та методів оцінки системи охорони здоров'я, організації різних видів медичної допомоги, у т.ч. стоматологічної, забезпечення її доступності та якості;
4. засвоєння засад, напрямів, завдань системи громадського здоров'я, її функцій, структури;
5. формування знань з наукового обґрунтування рекомендацій з попередження та усунення несприятливих соціально-економічних та екологічних чинників і умов на здоров'я населення,
6. засвоєння принципів обґрунтування оздоровчих заходів для підвищення рівня здоров'я населення, промоції стоматологічного здоров'я;
7. засвоєння принципів розробки заходів з підвищення якості медичної допомоги, у т.ч. стоматологічної

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- визначення соціальної медицини та громадського здоров'я як науки та предмету викладання, її значення для практики охорони здоров'я;
- теоретичні та методичні основи біостатистики;
- основні організаційні елементи статистичного дослідження;
- методичні основи та критерії вибору основних адекватних методів аналізу для перевірки статистичних гіпотез;
- теоретичні та методичні основи аналізу статистичних результатів, їх оцінки та описання з метою формування обґрунтованих висновків
- особливості трактування поняття «здоров'я», показники популяційного здоров'я;
- закономірності формування демографічної ситуації, її особливості в різних країнах;

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гігієни, медичної екології та громадського здоров'я

- складові медико-соціального значення захворюваності та методи її вивчення;
- класифікацію факторів ризику, оцінку їх можливого впливу на здоров'я населення;
- основні принципи та види медичної допомоги населенню, особливості медичного забезпечення різних контингентів міського та сільського населення;
- організацію та зміст роботи медичних закладів і лікарів основних спеціальностей;

Вміти:

визначати тактику організації статистичного дослідження, планування експерименту;

- визначати необхідні методи статистичної обробки даних досліджень;
- обчислювати статистичні показники, параметри статистичних сукупностей;
- запобігати, діагностувати та виправляти статистичні помилки;
- визначати методи графічного зображення результатів статистичного аналізу;
- оцінювати та аналізувати статистичні показники та параметри статистичних сукупностей;
- використовувати прикладні методи біостатистики для аналізу даних;
- визначати та здійснювати оцінку показників здоров'я із застосуванням відповідних статистичних методик;
- визначати та аналізувати показники захворюваності: загальної, інфекційної, госпіталізованої, на найважливіші соціально значущі захворювання, з тимчасовою втратою працездатності;
- обчислювати та оцінювати показники діяльності стоматологічних закладів чи підрозділів та лікарів-стоматологів.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання

Дисципліна буде викладатися у формі лекцій (10 аудиторних годин), практичних занять (30 аудиторних годин); самостійної організованої роботи здобувача (20 годин).

Методи навчання: Лекції. Практичні заняття: бесіда, вирішення ситуаційних задач, відпрацювання навичок роботи з медичною документацією. Самостійна робота: самостійна робота з підручником, самостійна робота з банком тестових завдань Крок-1, самостійне вирішення ситуаційних завдань.

Зміст навчальної дисципліни

Підрозділ 1. «Біостатистика»

1 Соціальна медицина та громадське здоров'я як наука. Доказова медицина, методи дослідження та її значення для практики охорони здоров'я.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гігієни, медичної екології та громадського здоров'я

- 2 Відносні величини. Графічне зображення статистичних даних.
- 3 Варіаційні ряди. Середні величини.
- 4 Метод стандартизації. Аналіз динамічних рядів. Фактори ризику. Методика розрахунку показників ризиків та їх оцінка.
- 5 Оцінка вірогідності результатів дослідження. Параметричні та непараметричні критерії оцінки вірогідності отриманих результатів. Кореляційно-регресійний аналіз.
- 6 Дизайн, методи збирання статистичного матеріалу та організація статистичного дослідження. Скринінг. Види опитувальників, методика складання.

Підрозділ 2. «Статистика здоров'я населення»

- 7 Здоров'я населення: методологія вивчення та особливості демографічних процесів.
- 8 Методика обчислення та оцінка репродуктивного здоров'я та демографічних показників: народжуваності та смертності.
- 9 Загальні тенденції захворюваності населення. Інвалідність та фізичний розвиток як показники здоров'я населення.
- 10 Методика вивчення захворюваності населення. Обчислення та оцінка показників загальної захворюваності та її різновидів.

Підрозділ 3. «Організація охорони здоров'я»

- 11 Системи охорони здоров'я. Основні характеристики та організація надання медичної допомоги.
- 12 Сімейної медицина. Первинна, вторинна та третинна медична допомога населенню.
- 13 Екстрена та невідкладна медична допомога населенню. Надзвичайні ситуації в охороні здоров'я.
- 14 Організація акушерсько-гінекологічної допомоги та медичної допомоги дітям.
- 15 Організація медичної допомоги людям літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.
- 16 Організація медичної експертизи втрати працездатності. Тимчасова та стійка втрата працездатності, методика розрахунку показників.

Підрозділ «Організація стоматологічної допомоги»

- 17 Стоматологічне здоров'я населення та організація стоматологічної допомоги.
- 18 Промоція стоматологічного здоров'я. Доказова профілактика стоматологічних захворювань.
- 19 Заклади стоматологічної допомоги населенню. Аналіз діяльності лікаря-стоматолога та стоматологічної поліклініки.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Біостатистика : підручник / за заг. ред. Т. С. Грузевої. Вінниця : Нова

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гігієни, медичної екології та громадського здоров'я

Книга, 2020. 384 с.

2. Громадське здоров'я: навчальний посібник [Грузева Т.С., Галієнко Л.І., Гречишкіна Н.В. та ін.]; за заг. ред. Грузевої Т. С., К.: Книга-плюс, 2021. 296 с
3. Oxford Textbook of Global Public Health, 6 edition. Edited by RogesDetels, Martin Gulliford, Quarraisha Abdoool Karim and Chorh Chuan Tan. - Oxford University Press, 2017. - 1728 p.

Додаткова:

1. Громадське здоров'я: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів. - Вид. 3 - Вінниця: «Нова книга», 2013. - 560 с.
2. Medical Statistics at a Glance Text and Workbook. Aviva Petria, Caroline Sabin. - Wiley-Blackwell, 2013. - 288 p.
3. Board Review in Preventive Medicine and Public Health. Gregory Schwaid. - ELSEVIER., 2017. - 450 p.
4. Donaldson's Essential Public Health, Fourth Edition. [Liam J. Donaldson](#), [Paul Rutter](#) - CRC Press, Taylor&Francis Group, 2017 - 374 p.
5. Jekel's epidemiology, biostatistics, preventive medicine and public health. Fourth edition. David L. Katz, Joann G. Elmore, Dorothea M.G. Wild, Sean C. Lucan. - ELSEVIER., 2014. - 405 p.
6. Oxford Handbook of Public Health Practice, Fourth Edition. Charles Guest, Walter Ricciardi, Ichiro Kawachi, Iain Lang. - Oxford University Press, 2012. - 656 p.
7. Primer of Biostatistics, Seventh Edition. Stanton A.Glantz - McGraw-HillEducation,2012.-320 p.
8. Збірник тестових завдань до державних випробувань з гігієни, соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я. Навч. посібник. - Вінниця: Нова книга, 2012 - 200 с.
9. Методи соціальної медицини / під ред. О.М. Очередыко, О.Г. Процек. - Вінниця: Тезис, 2007. - 410 с.
10. Соціальна медицина і організація охорони здоров'я (для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів України IV рівня акредитації. - К.: Книга плюс, 2010. - 328 с.
11. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2016 рік / МОЗ України, ДУ «УІСД МОЗ України». - Київ, 2017. - 516 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Всесвітня організація охорони здоров'я www.who.int
2. Кохрейнівський центр доказової медицини www.cebm.net
3. Кохрейнівська бібліотека www.cochrane.org
4. Національна медична бібліотека США – MEDLINE www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed
5. Канадський центр доказів в охороні здоров'я www.cche.net
6. Центр контролю та профілактики захворювань www.cdc.gov

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гігієни, медичної екології та громадського здоров'я

7. Центр громадського здоров'я МОЗ України www.phc.org.ua
8. Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для всіх»: <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>
9. Журнал British Medical Journal www.bmj.com
10. Журнал Evidence-Based Medicine www.evidence-basedmedicine.com

ОЦІНЮВАННЯ

- *Форми і методи поточного контролю:* усний (опитування), практичний (вирішення клінічних ситуаційних задач, відпрацювання навичок оцінки стану здоров'я населення та впливу на нього детермінант, оцінки ризику, а також розробки і впровадження профілактичних заходів, спрямованих на збереження, зміцнення здоров'я та соціального благополуччя населення; відпрацювання навичок роботи з медичною нормативними документами, визначати та аналізувати показники захворюваності: загальної, інфекційної, госпіталізованої, на найважливіші соціально значущі захворювання, з тимчасовою втратою працездатності

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті:

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Виставляється здобувачу, коли він показує глибокі, міцні та системні знання в об'ємі навчальної програми, безпомилково відповідає на всі запитання, обґрунтовано формулює висновки, використовуючи матеріали, що виносяться на самостійну роботу здобувача, грамотно і послідовно, зі знанням методики, виконав практичну роботу; правильно застосовуючи наукові терміни та поняття.
Добре «4»	Здобувач розкриває основний зміст навчального матеріалу; дає неповні визначення понять; допускає неточності при використанні наукових термінів, нечітко формулює висновки, виконав практичну роботу, але допустив незначні помилки під час проведення дослідження.
Задовільно «3»	Здобувач відтворює основний навчальний матеріал, але при його викладенні допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, визначення понять недостатні, характеризує загальні питання соціальної медицини.
Незадовільно но «2»	Здобувач фрагментарно розкриває зміст навчального матеріалу, допускає грубі помилки у визначенні понять та при використанні термінології, не виконав практичну роботу.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гігієни, медичної екології та громадського здоров'я

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав та захистив індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Залік здійснюється на останньому занятті до початку екзаменаційної сесії (при стрічковій системі навчання). Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики до 2 (двох) знаків після коми.

Отриманий середній бал за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертується з традиційної чотирибальної шкали у бали за 200-бальною шкалою, як наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота передбачає підготовку до кожного практичного заняття.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гігієни, медичної екології та громадського здоров'я

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-наушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка, калькулятор.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, відповідно Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гігієни, медичної екології та громадського здоров'я
медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення
академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів
вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного
університету.